

[REDACTED] SYDSVERIGE
BILCENTER AB
[REDACTED]

RekMb

Beslut om sanktionsavgift

Beslut

Länsstyrelsen beslutar att Sydsverige Bilcenter AB (559149-5899) ska betala en sanktionsavgift om 120 000 (etthundratjugotusen) kronor.

Sammanfattning

Sydsverige Bilcenter AB (bolaget) bedriver verksamhet inom bilhandel. Bolaget registrerades i Bolagsverkets register mot penningtvätt den 21 februari 2020 och bedriver enligt registret följande verksamhet: Kontanthandel, bilförsäljning.

Länsstyrelsen har genom sin tillsyn granskat hur bolaget har följt bestämmelserna i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) och Länsstyrelsen i Skåne läns föreskrifter och allmänna råd (12FS 2017:22) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (länsstyrelsens föreskrifter) under perioden den 1 augusti 2020 till och med den 10 november 2021 (tillsynsperioden).

Granskningen visar att bolaget inte uppfyller de krav som ställs på verksamhetsutövare i penningtvättslagen och länsstyrelsens föreskrifter. Detta då bolaget saknar en allmän riskbedömning som är adekvat och verksamhetsanpassad. Eftersom bolaget saknar en fullgod allmän riskbedömning saknas också förutsättningar för att ta fram användbara och verksamhetsanpassade riskbedömningar av kunder samt rutiner och riktlinjer för att förebygga och motverka att bolaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har därmed inte vidtagit tillräckliga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och har därigenom löpt en ökad risk att utnyttjas.

Länsstyrelsen bedömer att bolagets brister avseende efterlevnad av penningtvättslagen och länsstyrelsens föreskrifter är av allvarlig art och innebär att bolaget ska betala en sanktionsavgift om 120 000 kronor.

Beskrivning av ärendet

Penningtvättslagen syftar till att förhindra att finansiell verksamhet och annan näringsverksamhet utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism (1 kap. 1 § penningtvättslagen).

Lagen gäller för fysiska och juridiska personer som driver bl.a. yrkesmässig handel med varor, om det kan antas att det i verksamheten eller i en del av den genomförs eller kommer att genomföras transaktioner, enstaka eller sådana som kan antas ha samband, som innebär att ett utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer (1 kap. 2 § första stycket 16 penningtvättslagen). Av förarbetena till penningtvättslagen framgår att större kontanta betalningar är förenade med hög risk för penningtvätt (prop. 2016/17:173 s. 195).

Av 16 § förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättsförordningen) framgår att länsstyrelsen ska utöva tillsyn över bl.a. verksamhet som anges ovan. Genom tillsynen kontrolleras att verksamheten drivs enligt penningtvättslagen och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen (7 kap. 2 § penningtvättslagen). Verksamheter som omfattas av länsstyrelsens tillsyn ska vara anmäld till Bolagsverkets register mot penningtvätt (7 kap. 3 § penningtvättslagen).

Verksamhetsutövare som omfattas av penningtvättslagen ska bland annat göra en allmän riskbedömning av sin verksamhet samt skapa rutiner och riktlinjer för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. En del av Länsstyrelsens tillsyn innebär en granskning av bolagets allmänna riskbedömning samt rutiner och riktlinjer för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Bolaget registrerades i Bolagsverkets register mot penningtvätt den 21 februari 2020 och bedriver enligt registret följande verksamhet: Kontanthandel, bilförsäljning. Bolaget bedriver verksamhet som omfattas av penningtvättslagen och är därför skyldiga att vidta åtgärder, i enlighet med lagen, för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Då bolaget har sitt säte i Skåne län står det under tillsyn av Länsstyrelsen i Skåne län (16 § penningtvättsförordningen).

Länsstyrelsen har den 10 november 2021 förelagt bolaget att komma in med följande uppgifter: Bolagets allmänna riskbedömning av verksamheten, en beskrivning av hur bolaget tilldelar riskprofiler för verksamhetens kunder samt bolagets rutiner och riktlinjer avseende åtgärder för kundkännedom, övervakning och rapportering och för behandling av personuppgifter. Vidare förelades bolaget att komma in med huvudboksutdrag från kassakontot, perioden 2021-05-01–2021-10-31, där bolagets samtliga kontanta transaktioner (fysiska sedlar och mynt) avseende köpta och sålda varor bokförts. Bolaget förelades även att komma in med kopior på faktiskt vidtagna åtgärder för kundkännedom, utförda under perioden 2021-05-01–2021-10-31, avseende de tre kunder som svarar för företagens största kontanta transaktioner samt uppgift om vilken riskprofil kunden har tilldelats. Minst en av de kunder som valts ut ska ha en tilldelad riskprofil som normal risk eller hög risk.

Bolaget kom in med handlingar i ärendet den 17 december 2021. Vid telefonsamtal med bolaget den 13 januari 2022 framkom att ytterligare handlingar kommer att skickas in. Bolaget kom därefter in med ytterligare handlingar den 21 februari 2022.

Motivering till beslutet

Allmän riskbedömning

Gällande bestämmelser

En verksamhetsutövare ska göra en bedömning av hur de produkter och tjänster som tillhandahålls i verksamheten kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och hur stor risken är för att detta sker (allmän riskbedömning). Vid den allmänna riskbedömningen ska det särskilt beaktas vilka slags produkter och tjänster som tillhandahålls, vilka kunder och distributionskanaler som finns och vilka geografiska riskfaktorer som föreligger. Hänsyn ska också tas till uppgifter som kommer fram vid verksamhetsutövarens rapportering av misstänkta aktiviteter och transaktioner samt till information om tillvägagångssätt för penningtvätt och finansiering av terrorism och andra relevanta uppgifter som myndigheter lämnar (2 kap. 1 § penningtvättslagen).

Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek och art och de risker för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Riskbedömningen ska utformas så att den kan ligga till grund för verksamhetsutövarens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Den allmänna riskbedömningen ska dokumenteras och hållas uppdaterad (2 kap. 2 § penningtvättslagen).

Verksamhetsutövaren ska utvärdera den allmänna riskbedömningen regelbundet, minst en gång per år, och uppdatera den vid behov. Datum för utvärderingen av den allmänna riskbedömningen ska dokumenteras (2 kap. 2 § länsstyrelsens föreskrifter).

Länsstyrelsens bedömning

I dokumentet "Rutiner och riskbedömning för att förhindra penningtvätt, Sydsverige Bilcenter AB 2021-02-01", lämnas en kortfattad beskrivning av bolagets verksamhet och risker. Under rubriken "Allmän riskbedömning" anges följande: "Då bolagets verksamhet är handel med bilar bedöms risken för penningtvätt vara stor vid kontant handel. Bolaget strävar därför i första hand efter att all handel sker via finansiering eller inbetalning direkt till bank. All kontant handel ska godkännas av närmsta chef för att säkerställa att bolagets rutiner har efterföljts. Inför varje ny affär ska en riskbedömning utföras och vid hög risk ska inga affärer fullföljas. Vid misstanke om brott ska detta anmälas till Finanspolisen." Under rubriken "Kartläggning av risker i verksamheten" i samma dokument anges att "följande tjänster förekommer i verksamheten som bilhandlare:

- Förmedlingsuppdrag
- Inköp av objekt
- Försäljning av objekt (hög risk då transaktionen kan önskas betalas med kontanta medel)
- Försäljning av reparationer av bilar"

I dokumentet "Uppdaterade riktlinjer" anges under rubriken "Allmän riskbedömning" att bolaget bedömer att risken för att verksamheten ska utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism är "normal/medel risk". "Denna riskbedömning baseras på våra svar på frågorna nedan samt matrisen som har hämtats från länsstyrelsernas vägledning för riskbedömningar enligt PTL. Den allmänna riskbedömningen ska omprövas vid behov och minst en gång per år.

- Vilken risknivå är förknippad med bolagets verksamhet?
- Hur sannolikt är det att de riskfaktorerna (kunder, geografiska faktorer, distributionsfaktorer eller andra verksamhetsspecifika omständigheter) påverkar risken för att bolaget utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism?
- Hur stor bedöms den sammantagna risken vara?"

Därefter presenteras en matris där företagets utbud och riskfaktorer anges i förhållande till risknivåerna låg risk, normal risk, förhöjd risk och hög risk.

Länsstyrelsen konstaterar att frågorna och matrisen utgör en utgångspunkt i arbetet med att ta fram en allmän riskbedömning men att den inte har tillämpats då det saknas en bedömning och analys av aktuella risker och riskfaktorer i bolagets verksamhet. Det går inte av

frågorna och matrisen att utläsa och förstå hur bolaget kommit fram till att risken för att bolagets verksamhet utnyttjas är ”normal/medel risk”.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att bolaget inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för att identifiera och bedöma riskerna (hot och sårbarheter) med verksamhetens produkter, kunder, distributionskanaler och geografiska riskfaktorer samt verksamhetsspecifika omständigheter. Länsstyrelsen bedömer att bristerna i den allmänna riskbedömningen av verksamheten utgör en allvarlig överträdelse av penningtvättslagen. Detta särskilt med hänsyn till att bolagets allmänna riskbedömning ska ligga till grund för verksamhetens riskbedömning av kunder samt rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder som bolaget ska vidta för att minska risken att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsens bedömning är att bolaget därigenom har löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Riskbedömning av kunder

Gällande bestämmelser

En verksamhetsutövare ska bedöma den risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan förknippas med kundrelationen (kundens riskprofil). Kundens riskprofil ska bestämmas med utgångspunkt i den allmänna riskbedömningen och verksamhetsutövarens kännedom om kunden. Kundens riskprofil ska följas upp under pågående affärsförbindelser och ändras när det finns anledning till det (2 kap. 3 § penningtvättslagen).

Vid riskklassificeringen av en kund ska verksamhetsutövaren även beakta faktorer som kan tyda på låg respektive hög risk för penningtvätt och finansiering av terrorism (2 kap. 4 och 5 §§ penningtvättslagen). Riskklassificeringen av kunden har betydelse vid bedömningen av hur omfattande kundkännedomsåtgärder som behövs för att verksamhetsutövaren ska kunna hantera risken som är förknippad med kunden (3 kap. 14 § penningtvättslagen, prop. 2016/17:173 s. 259).

Länsstyrelsens bedömning

I dokumentet ”Uppdaterade riktlinjer” anges under rubriken ”Rutiner och riktlinjer” att ”varje kund tilldelas en riskprofil (låg, normal eller hög) enligt PTL. Om kunden, kundens företrädare eller den verkliga huvudmannen är eller har varit en PEP under de senaste 18 månaderna (eller är eller har varit en familjemedlem eller känd medarbetare till en PEP under motsvarande period), eller om kunden är etablerad i ett högriskredjeland ska behörig beslutsfattare, bestämma om kunden och uppdraget kan antas och vilken riskprofil kunden ska ha. Skärpta kundkännedomsåtgärder ska alltid vidtas i dessa fall. Detta gäller även om det är fråga om en leverantör”. Vidare anges exempel på omständigheter som kan tyda på låg respektive hög risk för penningtvätt och finansiering av terrorism. Det beskrivs vidare att kundens riskprofil

omprövas i samband med årlig uppföljning av affärsförbindelsen samt att ”om kundens/leverantörens riskprofil har bedömts vara hög ska uppföljning ske oftare”.

Länsstyrelsen har ovan bedömt att bolaget saknar en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning. Då kundens riskprofil ska bestämmas bland annat med utgångspunkt i bolagets allmänna riskbedömning saknas därmed förutsättningar att på ett korrekt sätt bestämma kundens riskprofil.

Bolaget anger visserligen att varje kund tilldelas en riskprofil och att skärpta kundkännedomsåtgärder alltid ska vidtas gentemot kunder med hög riskprofil. Sådana kunder ska även följas upp oftare. Det framkommer inte om bolaget även beaktar de övriga omständigheter som framgår av penningtvättslagen vid framtagandet av kundernas kundriskprofiler och hur det i så fall går till. Länsstyrelsen gör bedömningen att bolagets metod för att ta fram kundriskprofiler är bristfällig.

Rutiner och riktlinjer

Gällande bestämmelser

En verksamhetsutövare ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende sina åtgärder för kundkännedom, övervakning och rapportering samt för behandling av personuppgifter. Rutinerna och riktlinjerna ska fortlöpande anpassas efter nya och förändrade risker för penningtvätt och finansiering av terrorism. Rutinernas och riktlinjernas omfattning och innehåll ska bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek, art och riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism som identifierats i den allmänna riskbedömningen (2 kap. 8 § penningtvättslagen). I kapitel 3-5 penningtvättslagen framgår vilka hänsyn som ska tas i rutinerna och riktlinjer för kundkännedom, övervakning och rapportering, och behandling av personuppgifter.

Verksamhetsutövaren ska utvärdera sina rutiner och riktlinjer regelbundet, minst en gång per år, och uppdatera dem vid behov. Datumet för utvärderingen ska dokumenteras (2 kap. 6 § länsstyrelsens föreskrifter).

Av förarbetena till penningtvättslagen framgår bl.a. att verksamhetsutövaren ska ha riskbaserade och verksamhetsanpassade regler för hur bolaget ska fullgöra kraven i penningtvättslagen och hantera de olika situationer och bedömningar som uppkommer vid tillämpningen av nu aktuellt regelverk. De verksamhetsanpassade rutinerna och riktlinjerna ska ge tydliga och detaljerade handlingsregler och således vara begripliga, situationsanpassade och tillämpbara för att kunna hantera och motverka de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som verksamhetsutövaren har identifierat i sin allmänna riskbedömning (prop. 2016/17:173 s. 212 ff. och 515).

Rutiner och riktlinjer för kundkännedom

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade och uppdaterade rutiner och riktlinjer när det gäller dess åtgärder för kundkännedom (2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen).

Åtgärder för kundkännedom ska bland annat vidtas (i) när en affärsförbindelse etableras om det då är sannolikt eller under förbindelsens gång står klart att utbetalt eller mottaget belopp i kontanter inom ramen för förbindelsen uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer, (ii) när kunder vidtar transaktioner där utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer eller (iii) vid transaktioner där utbetalt eller mottaget belopp i kontanter understiger ett belopp om 5 000 euro och som verksamhetsutövaren inser eller borde inse har ett samband med en eller flera andra transaktioner i kontanter som tillsammans uppgår till minst 5 000 euro (3 kap. 6 § penningtvättslagen).

Verksamhetsutövaren får inte etablera eller upprätthålla en affärsförbindelse eller utföra en enstaka transaktion, om verksamhetsutövaren inte har tillräcklig kännedom om kunden för att kunna hantera risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan förknippas med kundrelationen, och för att övervaka och bedöma kundens aktiviteter och transaktioner (3 kap. 1 § penningtvättslagen).

Verksamhetsutövaren ska identifiera kunden och kontrollera kundens identitet genom identitetshandlingar eller registerutdrag eller genom andra uppgifter och handlingar från en oberoende och tillförlitlig källa. I det fall kunden företräds av en person, som uppger sig handla på kundens vägnar, ska verksamhetsutövaren kontrollera den personens identitet och behörighet att företräda kunden (3 kap. 7 § penningtvättslagen).

Verksamhetsutövaren ska även utreda om kunden har en verklig huvudman, bedöma om kunden eller kundens verkliga huvudman är en person i politiskt utsatt ställning eller en familjemedlem eller känd medarbetare till en sådan person samt om kunden är etablerad i ett land utanför EES som av Europeiska kommissionen har identifierats som ett högriskredjeland (3 kap. 8-11 §§).

I kapitel 3 länsstyrelsens föreskrifter framgår hur en verksamhetsutövare ska kontrollera kundens identitet, hur detta ska dokumenteras samt vad som ska framgå av dokumentationen.

Om risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism bedöms som låg, får förenklade kundkännedomsåtgärder tillämpas (3 kap. 15 § penningtvättslagen). Bedöms däremot risken som hög ska skärpta åtgärder vidtas vilket kan avse inhämtande av ytterligare information om kundens affärsverksamhet eller ekonomiska situation och uppgifter om

varifrån kundens ekonomiska medel kommer (3 kap. 16-17 §§ penningtvättslagen, prop. 2016/17:173, s. 248).

Om det är fråga om en affärsförbindelse ska verksamhetsutövaren även begära information om affärsförbindelsens syfte och art.

Verksamhetsutövaren ska även löpande följa upp pågående affärsförbindelser i syfte att säkerställa att kännedomen om kunden är aktuell och tillräcklig för att motivera risken som kan förknippas med kunden (3 kap. 12 och 13 §§ penningtvättslagen).

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen konstaterar inledningsvis att bolaget, i avsaknad av en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning, saknar förutsättningar för att ha användbara och verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer för att förhindra att bolaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

I bolagets inskickade dokument lämnas information om vilka åtgärder som ska vidtas för att uppnå kundkännedom. I dokumentet "Rutiner och riskbedömning för att förhindra penningtvätt, Sydsverige Bilcenter AB 2021-02-01" anges under rubriken "Rutiner om åtgärder för att uppnå kundkännedom" att "för att uppnå kravet på kundkännedom ska vissa åtgärder vidtas. Åtgärderna ska anpassas till hur stor risk man bedömt att den enskilde kunden har". Vidare anges att " för att uppnå kundkännedom ska varje bilhandlare:

- Kontrollera kundens identitet genom godkänd identitetshandling.
- Kontrollera pengarnas ursprung vid ett kontant belopp motsvarande ett belopp på 5 000 Euro eller mer".

I dokumentet "Uppdaterade riktlinjer" anges under rubriken "Rutiner och riktlinjer" att "om kunden, kundens företrädare eller den verkliga huvudmannen är eller har varit en PEP under de senaste 18 månaderna (eller är eller har varit en familjemedlem eller känd medarbetare till en PEP under motsvarande tidsperiod), eller om kunden är etablerad i ett högriskredjeland ska behörig beslutsfattare, bestämma om kunden och uppdraget kan antas och vilken riskprofil kunden ska ha. Skärpta kundkännedomsåtgärder alltid ska vidtas i dessa fall". Vidare anges exempel på indikationer av låg respektive hög risk med kunder samt vilka kundkännedomsåtgärder som ska vidtas i de olika fallen.

Länsstyrelsen gör bedömningen att rutinerna visserligen innehåller vissa delar som är relevanta men detta är mer i form av en beskrivning av vad som krävs enligt penningtvättslagen för att uppnå kundkännedom och visar inte hur kontroller och övriga åtgärder genomförs. Rutinerna för kundkännedomssåtgärder är överlag inte detaljerade på ett sådant sätt som krävs enligt penningtvättslagen.

Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att bolagets bristande rutiner och riktlinjer för kundkännedom har inneburit att bolaget löpt ökad risk för att bli utnyttjad för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Kopior på faktiskt vidtagna åtgärder för kundkännedom

Länsstyrelsen har av bolaget begärt in kopia av faktiskt vidtagna åtgärder för kundkännedom, utförda under perioden 2021-05-01–2021-10-31, avseende de tre kunder som svarar för företagets största kontanta transaktioner samt uppgift om vilken riskprofil kunden har tilldelats. Minst en av de kunder som valts ut ska ha en tilldelad riskprofil som normal risk eller hög risk. Vad gäller den ena köparen anges riskprofil normal. För de övriga två framgår inte vilken riskprofil som åsatts.

De kundkännedomsåtgärder som Länsstyrelsen fått del av avseende bolagets tre kunder som svarar för de största kontantstransaktionerna är likartade och består av kopior av identitetshandling i form av körkort och ifyllda köpeavtal.

Länsstyrelsen konstaterar att inskickade kopior av identitetshandling och tillhörande köpeavtal visserligen visar att en identitetskontroll har gjorts av kunden men syftet med denna dokumentation har inte varit att uppnå kundkännedom enligt penningtvättslagen utan reglerar själva avtalsförhållandet mellan bolaget och kunden. Det framgår inte av underlagen om övriga kontroller av till exempel PEP och verklig huvudman, överhuvudtaget har genomförts. Bolagets bristande riskbedömning av sina kunder samt rutiner och riktlinjer vad gäller kundkännedomsåtgärder ger heller inte bolaget förutsättningar för att utföra de åtgärder som krävs i praktiken.

Inskickat huvudboksutdrag från bolagets kassakonto visar att bolaget hanterar kontanta transaktioner uppgående till sådana belopp som omfattas som penningtvättslagen. Med hänsyn till bolagets verksamhet och den risk som förknippas med större kontanta transaktioner bedömer Länsstyrelsen att bolaget inte har vidtagit de åtgärder som krävs för att uppnå tillräcklig kundkännedom enligt penningtvättslagen för att hantera risken med kundrelationen. Bolaget har därmed löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Rutiner och riktlinjer för övervakning och rapportering

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende övervakning och rapportering (2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen).

Verksamhetsutövaren ska övervaka pågående affärsförbindelser och bedöma enstaka transaktioner i syfte att upptäcka avvikande aktiviteter och transaktioner eller utan att vara avvikande antas ingå som ett led i penningtvätt eller finansiering av terrorism (4 kap. 1 § penningtvättslagen). Skärpta kundkännedomsåtgärder och andra nödvändiga åtgärder ska vidtas vid avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner för att bedöma om det finns skälig grund att misstänka att det är fråga om penningtvätt eller finansiering av terrorism

eller att egendom annars härrör från brottslig handling (4 kap. 2 § penningtvättslagen). Verksamhetsutövaren får inte etablera en affärsförbindelse eller utföra en transaktion om det finns misstanke om att produkter kommer att användas för penningtvätt eller finansiering av terrorism (3 kap. 2 och 3 §§ penningtvättslagen). Om det inte är möjligt att låta bli att utföra en misstänkt transaktion eller om ett avstående från att genomföra transaktionen sannolikt skulle försvåra utredningen får dock transaktionen genomföras (3 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen).

Om verksamhetsutövaren har skäligen grund att misstänka penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom härrör från brottslig handling ska detta rapporteras till Polismyndigheten (4 kap. 3 § penningtvättslagen). Vidare ska verksamhetsutövaren på begäran av Polismyndigheten lämna alla uppgifter som behövs för en utredning om penningtvätt eller finansiering av terrorism (4 kap. 6 § penningtvättslagen). Verksamhetsutövaren ska ha ett system för att snabbt och fullständigt kunna lämna uppgifter om huruvida verksamhetsutövaren under de senaste fem åren har haft en affärsförbindelse med en viss person och, om så skulle vara fallet, om förbindelsens art (4 kap. 7 § penningtvättslagen). Systemet för uppgiftslämning ska vara strukturerat och sökbart (4 kap. 1 § andra stycket länsstyrelsens föreskrifter).

Tystnadsplikt råder vilket innebär att verksamhetsutövaren inte får berätta för kunden eller någon utomstående att en närmare granskning har skett eller att en rapport om misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism har skickats till Polismyndigheten (4 kap. 9 § penningtvättslagen).

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen konstaterar inledningsvis att bolaget, i avsaknad av en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning, saknar förutsättningar för att ha användbara och verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer för att förhindra att bolaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

I dokumentet ”Uppdaterade riktlinjer” anges under ”Rutiner och riktlinjer” att ”om misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism uppkommer i antagningsprocessen får transaktionen inte genomföras. Misstanken ska rapporteras till Finanspolisen. Övervakning ska göras löpande av pågående transaktioner för att uppmärksamma avvikande aktiviteter och transaktioner. Exempel som kan föranleda ökad vaksamhet är:

- Kontantbetalda fakturor
- Andra kapitaltillskott
- Utlandsbetalningar som inte vanligtvis förekommer i verksamheten
- Ofullständiga underlag

Vid observation av avvikelser som skulle kunna tyda på om penningtvätt eller finansiering av terrorism ska ansvarig för regelefterlevnad (angiven person) vidtalas. Denne avgör huruvida skälig misstanke finns eller om ytterligare information behöver inhämtas. Vid skälig misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism ska misstanken utan dröjsmål rapporteras till Finanspolisen. Ansvarig för regelefterlevnad avgör huruvida kunden/leverantören kan behållas. Kunden/leverantören eller utomstående får inte informeras om misstankarna, oavsett om rapport har lämnats eller inte till Finanspolisen. Uppmärksammade avvikelser och misstankar samt vidtagna åtgärder ska alltid dokumenteras, även när rapportering till Finanspolisen inte har skett”.

Länsstyrelsen konstaterar att bolagets rutiner och riktlinjer gällande övervakning och rapportering har vissa brister, bland annat framgår det inte hur bolaget ska övervaka sina pågående och enstaka transaktioner i syfte att upptäcka misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism. Visserligen anges exempel på vad som kan föranleda ökad vaksamhet men dessa utgår inte från bolagets verksamhet.

Länsstyrelsen bedömer att bolagets rutiner och riktlinjer gällande övervakning och rapportering inte är tillräckliga och att detta innebär att bolaget har löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Rutiner och riktlinjer för behandling av personuppgifter

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende sina åtgärder för behandling av personuppgifter (2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen).

Verksamhetsutövaren ska bevara handlingar och uppgifter i fem år om handlingarna och uppgifterna avser åtgärder som har vidtagits för kundkännedom enligt 3 kap. och 4 kap. 2 § penningtvättslagen, eller transaktioner som genomförts med kunder inom ramen för affärsförbindelser eller vid enstaka transaktioner som omfattas av krav på åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 4-6 §§ penningtvättslagen. Tiden ska räknas från det att åtgärderna eller transaktionerna utfördes eller, i de fall då en affärsförbindelse har etablerats, affärsförbindelsen upphörde. Om en enstaka transaktion inte har genomförts till följd av misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism, ska tiden räknas från det att avståendet skedde (5 kap. 3 § penningtvättslagen).

Efter en förfrågan från Polismyndigheten eller annan myndighet ska verksamhetsutövaren bevara uppgifter och handlingar under en längre period än fem år. Den sammanlagda tiden som handlingarna och uppgifterna bevaras får inte överstiga tio år (5 kap. 4 § penningtvättslagen).

Verksamhetsutövaren ska på ett betryggande sätt bevara de handlingar och uppgifter som ska bevaras. Handlingarna ska vara ordnade antingen elektroniskt eller i pappersform så att de är lättåtkomliga och sökbara (5 kap. 1 § länsstyrelsens föreskrifter).

Verksamhetsutövare får behandla personuppgifter i syfte att kunna fullgöra sina skyldigheter enligt penningtvättslagen (5 kap. 2 § penningtvättslagen). Information om att sådana personuppgifter behandlas och om att sådana uppgifter lagras får inte lämnas till kunden. Den som är verksam hos verksamhetsutövare får inte obehörigen röja att vissa personuppgifter behandlas och att sådana uppgifter bevaras (5 kap. 7 och 11 §§ penningtvättslagen).

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen konstaterar inledningsvis att bolaget, i avsaknad av en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning, saknar förutsättningar för att ha användbara och verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer för att förhindra att bolaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

I dokumentet ”Uppdaterade riktlinjer” anges under rubriken ”Bevarande av handlingar och uppgifter” att ”åtgärder som har vidtagits enligt PTL (kundkännedom, övervakning, och eventuell rapportering) dokumenteras i fem år efter det att affärsförbindelsen med kunden har upphört. Arkivering sker i enlighet med byråns arkiveringsrutiner. Notera att uppdragsdokumentation alltid ska bevaras i 10 år. Personuppgifter får behandlas för att uppfylla byråns skyldigheter enligt PTL vilket även framgår av dataskyddsförordningen (GDPR)”.

Länsstyrelsen konstaterar att det saknas uppgift om vilka handlingar och uppgifter som bevaras. Det anges till exempel inte att handlingar och uppgifter som utgör grund vid identitetskontroll av kunder, såsom registreringsbevis och behörighetshandlingar och dylikt, ska bevaras. Det framgår inte heller på vilket sätt handlingarna och uppgifterna bevaras. Vidare har bolaget uppgett att handlingar och uppgifter ska bevaras i fem år efter det att affärsförbindelsen med kunden har upphört. Länsstyrelsen vill här förtydliga att tiden om fem år för bevarande av handlingarna och uppgifterna räknas från det att åtgärderna eller transaktionerna vidtogs, eller i de fall då en affärsförbindelse har etablerats från det att förbindelsen upphörde. Samt att tiden kan förlängas till högst tio år.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att bolagets rutiner och riktlinjer för behandling av personuppgifter och bevarande av handlingar inte är tillräckliga. Bolaget har därmed under den granskade perioden löpt ökad risk för att bli utnyttjad för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsens sammanfattande bedömning

Länsstyrelsen har inom ramen för tillsynen granskat hur bolaget efterlever kraven i penningtvättslagen och Länsstyrelsens föreskrifter. Granskningen visar att bolaget inte uppfyller de krav som ställs på verksamhetsutövare. Detta då bolaget saknar en allmän riskbedömning som är adekvat och verksamhetsanpassad. Eftersom bolaget saknar en fullgod allmän riskbedömning saknas också förutsättningar för att ta fram användbara och verksamhetsanpassade riskbedömningar av kunder samt rutiner och riktlinjer för att förebygga och motverka att bolaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har därmed inte vidtagit tillräckliga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och har därigenom löpt en ökad risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen bedömer att bolagets överträdelser i flera delar är av allvarlig art.

Val av ingripande

Gällande bestämmelser

Tillsynsmyndigheten får ingripa mot en verksamhetsutövare som överträder en bestämmelse i 2-6 kap. penningtvättslagen eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen (7 kap. 10 § penningtvättslagen).

Vid en överträdelse får tillsynsmyndigheten ingripa mot en verksamhetsutövare genom att utfärda ett föreläggande om att göra rättelse eller, vid överträdelser som inte är ringa, genom ett beslut om sanktionsavgift (7 kap. 11 § penningtvättslagen).

Vid valet av ingripande ska tillsynsmyndigheten ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar. I försvårande riktning ska det beaktas om verksamhetsutövaren tidigare har begått en överträdelse. I förmildrande riktning ska det beaktas om (1) verksamhetsutövaren i väsentlig utsträckning genom ett aktivt samarbete har underlättat tillsynsmyndighetens utredning, och (2) om verksamhetsutövaren snabbt upphört med överträdelsen sedan den anmälts till eller påtalats av tillsynsmyndigheten (7 kap. 13 § penningtvättslagen).

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har ovan konstaterat att bolaget saknar en allmän riskbedömning som är adekvat och verksamhetsanpassad. Därmed saknas förutsättningar för bolaget att ta fram användbara och verksamhetsanpassade riskbedömningar av kunder samt rutiner och riktlinjer för att förebygga och motverka att bolaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har därmed inte vidtagit tillräckliga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och har därigenom löpt en ökad risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har även, genom att inte uppfylla kraven, främjat osund konkurrens på marknaden.

Länsstyrelsen bedömer att bolagets överträdelser i flera delar är av allvarlig art.

Med beaktande av de sammantagna omständigheterna i ärendet gör Länsstyrelsen bedömningen att ett ingripande ska ske genom ett beslut om sanktionsavgift. Några särskilda förmildrande omständigheter har inte framkommit.

Sanktionsavgiftens storlek

Gällande bestämmelser

Sanktionsavgiften för en verksamhetsutövare som är en juridisk person ska som högst fastställas till det högsta av (1) två gånger den vinst som verksamhetsutövaren gjort till följd av överträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller (2) ett belopp i kronor motsvarande en miljon euro. Sanktionsavgiften får inte bestämmas till ett lägre belopp än 5 000 kronor (7 kap. 14 § penningtvättslagen).

Särskild hänsyn ska tas till eventuella förmildrande och försvårande omständigheterna samt till den juridiska personens finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som gjorts till följd av överträdelsen (7 kap. 13 och 16 §§ penningtvättslagen). Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande (prop. 2016/17:173 s. 357).

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har konstaterat att bristerna i efterlevnaden av penningtvättslagen och Länsstyrelsens föreskrifter är av allvarlig art. Detta eftersom bolaget under tillsynperioden saknat en adekvat och verklighetsanpassad allmän riskbedömning och därmed inte haft förutsättningar för att ta fram användbara och verksamhetsanpassade riskbedömningar av kunder samt rutiner och riktlinjer. Bolaget har därmed inte kunnat bedöma risken med kundrelationen och därmed vad som är tillräcklig kundkännedom. Bolaget har därmed löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen beaktar även att överträdelserna har pågått under åtminstone hela den granskade perioden och att bolagets bristande regelefterlevnad kan ha inneburit fördelar för bolaget jämfört med konkurrenter som följt uppställda krav.

Länsstyrelsen vill i detta sammanhang även påpeka att det inte endast är vid bolagets kontanta transaktioner, enstaka eller sådana som kan antas ha samband, som överstiger 5 000 euro eller mer som bolaget har att vidta kundkännedomsåtgärder. Bolaget är även skyldiga att agera vid misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism vid kontanttransaktioner som understiger 5 000 euro samt vid betalningar som sker på annat sätt än med kontanter.

De konstaterade bristerna ligger inom bolagets kontroll. Den eventuella vinst som bolaget kan ha gjort till följd av överträdelserna går inte att fastställa. Länsstyrelsen har därför att fastställa sanktionsavgiften till ett belopp motsvarande högst en miljon euro och som lägst 5 000 kronor. Vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek ska hänsyn tas till den juridiska personens finansiella ställning. Med finansiell ställning avses exempelvis bolagets årsomsättning (prop. 2016/17:173 s. 410-411 och 556).

Bolaget omsatte cirka 162 miljoner kronor under räkenskapsåret 2020. Av bolagets huvudboksutdrag från kassakontot, perioden 2021-05-01–2021-10-31, där bolagets samtliga kontanta transaktioner (fysiska sedlar och mynt) avseende köpta och sålda varor bokförts, kan utläsas att denna del motsvarar knappt 500 000 kr på halvårsbasis. Länsstyrelsen beaktar att bolaget är relativt nystartat och att omsättningen var betydligt lägre före år 2020.

Vid en samlad bedömning av överträdelsernas karaktär och med hänsyn till bolagets årsomsättning samt hur stor del av denna som kan anses utgöras av kontanta transaktioner bestämmer Länsstyrelsen sanktionsavgiften till 120 000 kronor.

Bestämmelser som beslutet grundas på

- 1 kap. 1 §, 2 § första stycket 16, 2 kap. 1-5 §§, 8 §, 3 kap. 1-3 §§, 6-17 §§, 19-20 §§, 4 kap. 1-3 §§, 6-7 §§, 9-10 §§, 5 kap. 1-8 §§, 11 §, 7 kap. 1 § första stycket, 2-3 §§, 10 §, 11 § första stycket, 13-14 §§, 16 §, 21 §, 25 § andra stycket lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
- 16 § första och fjärde styckena förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
- 1 kap. 1 §, 2 kap. 2-4 §§, 6 §, 3 kap., 4 kap. 1 §, 5 kap. 1-2 §§ Länsstyrelsen i Skåne läns föreskrifter och allmänna råd (12FS 2017:22) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Information

Tillsynsärendet avslutas genom detta beslut. Skyldighet att ha upprättade, uppdaterade riskbedömningar och rutiner och riktlinjer kvarstår. Länsstyrelsen kan komma att följa upp att verksamheten följer penningtvättsregelverket genom nya tillsynsåtgärder.

Ni kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor via telefon eller e-post. Telefonnummer och e-postadress finns längst ner på första sidan. Ange

ärendets diarienummer eller ärendebeteckning vid kontakt med Länsstyrelsen. Du hittar numret uppe till höger på första sidan.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av rättschef Jesper Jacobsson med jurist Birgitta Fredriksson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också förvaltningshandläggare Gustav Malmberg medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Kopia till

Bolaget

Bilagor

Överklagandehänvisning förvaltningsrätten

Ni kan överklaga beslutet hos förvaltningsrätten

Om ni inte är nöjda med Länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos förvaltningsrätten.

Hur överklagar vi beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Skåne antingen via e-post; skane@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Skåne, 205 15 Malmö.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det förvaltningsrätten som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Skriv också följande uppgifter, om ni inte tidigare lämnat dem:

- Person- eller organisationsnummer.
- Telefonnummer där ni kan nås dagtid (med undantag för nummer som avser ett hemligt mobilabonnemang som behöver uppges endast om rätten begär det).
- E-postadress.
- Annat som har betydelse för att domstolen ska kunna nå er.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer er överklagan så bör ni bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från er samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Länsstyrelsen via e-post skane@lansstyrelsen.se eller via växeltelefonnummer 010-224 10 00. Ange diarienummer 209-44321-2021.